

Fakultetinės chirurgijos katedros įsteigimo Kauno Vytauto Didžiojo universitete 80-metį pasitinkant: istorinė Fakultetinės chirurgijos katedros ir klinikos Kaune apžvalga

Vytautas Zykas

Lietuvos koloproktologų draugijos garbės prezidentas, Lietuva
Honorary President of Lithuanian Society of Coloproctology, Lithuania
El. paštas vytautas.zykas@gmail.com

Donatas Venskutonis

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Bendrosios chirurgijos klinika, Josvainių g. 2, LT-47144 Kaunas, Lietuva
Department of General Surgery, Lithuanian University of Health Sciences, Josvainių Str. 2, LT-47144 Kaunas, Lithuania
El. paštas donatas.venskutonis@ismuni.lt

Žygimantas Vaičys

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Odos ir venerinių ligų klinika, Eivenių g. 2, LT-50161 Kaunas, Lietuva
Department of Skin and Venereal Diseases, Lithuanian University of Health Sciences, Eivenių Str. 2, LT-50161 Kaunas, Lithuania
El. paštas zygimantas.vaicys@gmail.com

Santrauka. Fakultetinės chirurgijos katedra buvo įsteigta 1940 m. Vytauto Didžiojo universitete Kaune. Ši katedra įkurta Medicinos fakulteto dekanui ir laikinajam Chirurgijos katedros vedėjui prof. Vladiui Lašui reorganizavus tuo metu buvusią Chirurgijos katedrą į dvi atskiras – Fakultetinės chirurgijos ir Hospitalinės chirurgijos – katedras. Ilgainiui katedra keitė savo pavadinimus: iki 1982 m. (su pertrūkiomis) ji išliko Fakultetinės chirurgijos katedra, 1982–1992 m. vadinosi II chirurgijos katedra, 1992–1998 – II chirurgijos klinika.

Straipsnyje apžvelgtos Fakultetinės chirurgijos katedros ištakos Nepriklausomoje Lietuvoje ir pirmieji akademinės chirurgijos kūrėjai, šandienos chirurgų mokytojai ir asmenybės: prof. V. Kanauka, prof. V. Lašas, A. Stropus, taip pat katedros ir klinikos vadovai: doc. J. Jaržemskas, doc. J. Karaliūnas, doc. J. Platūkis, prof. V. Zykas, prof. D. Venskutonis bei jų kolegos ir mokiniai. Apžvelgiama Fakultetinės chirurgijos katedros akademinė ir mokslinė raida bei indėlis Lietuvoje plėtojant proktologiją, nušviečiamas laikotarpis iki 1998 m., kai, vykdant chirurgijos katedrų ir klinikų reorganizaciją, tuometiniame Kauno medicinos universitete įkurta Bendrosios chirurgijos klinika.

Reikšminiai žodžiai: chirurgijos istorija, Fakultetinės chirurgijos katedra, Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas.

The Department of Faculty Surgery soon will be celebrating 80 years since its establishment in Kaunas Vytautas Magnus University: historical overview of the Department of Faculty Surgery in Kaunas

Abstract. Department of Faculty Surgery in Kaunas was established in 1940 in Vytautas Magnus University. At that time the Dean of Medical Faculty and temporary chief of Surgery Department professor Vladas Lašas reorganized it by splitting and establishing two surgical departments – so called Faculty and Hospital Surgery. The Department has been renamed several times in subsequent years: until 1982 it continued to be Department of Faculty Surgery, in 1982–1992 was renamed to 2nd Surgery Department, in 1992–1998 carried the name of 2nd Surgery Clinic. This article offers an overview about prominent surgeons, who educated further generation of surgeons

Received: 2019/04/12. Accepted: 2019/05/18.

Copyright © 2019 Vytautas Zykas, Donatas Venskutonis, Žygimantas Vaičys. Published by Vilnius University Press.

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution Licence](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

and created academic surgery, such as prof. V. Kanauka, prof. V. Lašas, A. Stropus, assoc. prof. J. Jaržemskas, assoc. prof. J. Karaliūnas, assoc. prof. J. Platūkis, prof. V. Zykas, prof. D. Venskutonis, also their collaborators and successors. The overview of academic, scientific progress as well as major contribution in the development of proctology in Lithuania is presented and includes the period until 1998 when Department underwent further reorganization by establishing new Department of General Surgery.

Key words: history of surgery, Department of Faculty Surgery, Vytautas Magnus University, Kaunas.

1940 m. Vytauto Didžiojo universitete Kaune buvo įsteigtos dvi chirurgijos katedros: Hospitalinės chirurgijos (I chirurgijos klinika) ir Fakultetinės chirurgijos (II chirurgijos klinika). Artėjantis 80-metis suteikia progą apžvelgti šių katedrų istorines ištakas, pagerbti mokytojus, bendradarbius, pasidžiaugti mokiniais.

Iki šių dienų ne kartą keitėsi chirurgijos klinikų pavadinimai ir struktūra. Keičiantis įvairiems istorijos laikotarpiams ir atsirandant naujų iššūkių, vykdyta reorganizacija. Garsių Nepriklausomos Lietuvos chirurgų darbai sovietmečiu buvo nutylimi, asmenybės niekinamos. Daugelio vėlesnės kartos talentingų chirurgų ir mokytojų senokai nebėra tarp mūsų. Per pastaruosius kelerius metus netekome kolegų J. Babravičiaus, A. Adukauskos, D. Bumblio, A. Radavičiaus, o su jais ir dalies Kauno bei Lietuvos chirurgijos. Todėl, naudodamiesi artėjančio 80-mečio proga, jaučiame pareigą paminėti Fakultetinės chirurgijos katedros ir klinikos Kaune istorijos periodą iki 1998 m., kai, įvykus reorganizacijai, įkurta nauja Bendrosios chirurgijos klinika.

Akademinės chirurgijos ištakos Kaune – 1920 m. gruodžio mėn. Aukštuosiuose kursuose įsteigtas Medicinos skyrius. Vienas iš šio skyriaus įkūrėjų ir pirmųjų chirurgijos disciplinos dėstytojų buvo Juozas Žemgulyš.

1922 m. vasario 16 d., Aukštuosius kursus pertvarkius į Lietuvos universitetą, Medicinos fakultete įkurtos dvi chirurgijos katedros: Įvado į chirurgiją ir Operacinės chirurgijos. Pagal Medicinos fakulteto Medicinos skyriaus mokslo planą suformuoti keturi chirurgijos privalomieji dalykai: Bendroji chirurgija (teorija V–VI semestruose), Operacinė chirurgija ir topografinė anatomija (teorija V–VI semestruose), Chirurginė fakultetinė klinika (VII–VIII semestrai) ir Chirurginė hospitalinė klinika (IX–X semestrai). Mokymo modelis pasirinktas pagal rusų ir vokiečių sistemas, nes fakulteto tarybos nariai tokį mokymo modelį tuo metu geriausiai žinojo – buvo studijavę Rusijoje ir Vokietijoje [1]. Įvado į chirurgiją katedros vedėju paskirtas latvis prof. Janis Dzirne (1860–1931). Jis vadovavo vienus metus. Katedra įsikūrė Karo ligoninėje Vytauto gatvėje.

1922 m., prof. J. Dzirnei išvykus, katedrai vadovauti iš Karaliaučiaus pakviestas prof. Hansas Boitas (1876–1934). Prof. H. Boitas abi katedras sujungė į vieną – Chirurgijos – kliniką. Chirurgijos klinika įkurta senamiestyje, Kauno miesto valstybinėje ligoninėje. Kartu su prof. H. Boitu klinikoje dirbo jauni, gabūs chirurgai: vyriausieji asistentai V. Kuzma ir B. Zacharinas, jaunesnieji asistentai V. Kanauka ir J. Čeponis. Pastarųjų chirurgų mokiniais vėliau tapo prof. T. Šiurkus ir doc. A. Stropus.

1926 m., prof. H. Boitui grįžus į Karaliaučių, Kauno universiteto Chirurgijos katedrai vadovauti pakviečiamas A. Hagentornas (1872–1946). Chirurgijos klinikoje tuo metu pradeda dirbti jauni gydytojai: J. Bučas, J. Jaržemskas, B. Stukas, S. Kudirka, K. Pautienius, K. Katilius, A. Stropus, T. Šiurkus, V. Mačiūnas (žr. 1 pav.).

1939 m., prof. A. Hagentornui išėjus į pensiją, Chirurgijos klinikai laikinai, maždaug metus, vadovavo Medicinos fakulteto dekanas prof. V. Lašas.

Prof. Vladas Lašas (1892–1966) turėjo chirurginio darbo patirties kaip karo gydytojas – jam teko dirbti jaunesniuoju minų dalinio gydytoju Sveaborko tvirtovės, esančios saloje prie Helsinkio, ir Suomijos senato ligoninėse. Gydytojas V. Lašas buvo patyrusio Chirurgijos skyriaus vedėjo Fiodoro Liubos žinioje. Per trumpą laiką gyd. V. Lašas įgijo gerą vardą kaip narkozės davėjas. Savo atsiminimuose akademikas V. Lašas rašė: „F. Liuba versdavo mane operuoti. Aš jutau, kad chirurgo F. Liubos mokomas ir globojamas labai sparčiais žingsniais progresuoju operacinėje technikoje. Chirurgija man patiko. Svajojau tapti chirurgu. Pareigos verčiamas, nes sužeistųjų buvo daug, pasilikdavau dirbti operacinėje. Vienas operacinėje prie tvarstomojo stalo išbūdavau beveik dvi paras.“ V. Lašas taip pat prisimena: „Nuo 1915 m. iki 1921 m. dirbdamas klinicistu

1 pav. A. Hagentornas su bendradarbiais 1932 m.: A. Hagentornas sėdi centre, jo dešinėje – V. Kuzma ir V. Kanauka (Iš kn. „Aukštosios medicinos studijos ir mokslas Kaune“)

įgijau tam tikro patyrimo. Chirurgo darbas yra labai sunkus, bet jis daugeliu atveju teikia didelį moralinį pasitenkinimą, nes chirurginė intervencija paprastai turi logišką pateisinimą“ [2] (žr. 2 pav.).

Prof. V. Lašas, būdamas laikinasis Chirurgijos klinikos vadovas, 1940 m. Chirurgijos katedrą reorganizavo į dvi atskiras – Hospitalinės chirurgijos (I chirurgijos klinikoje) ir Fakultetinės chirurgijos (II chirurgijos klinikoje) – katedras. Taip bandyta išspręsti tarpusavio varžytuvių, nuomonių skirtumų ir konfliktų tarp privatdocento V. Kanaukos ir doc. V. Kuzmos klausimą. Hospitalinės chirurgijos katedros vedėju buvo paskirtas V. Kuzma, o Fakultetinės chirurgijos katedros pirmuoju vedėju tapo V. Kanauka (žr. 3 pav.). 1940 m. sausio 1 d. V. Kanaukai ir V. Kuzmai suteikti profesorių vardai [3]. Tai pirmieji lietuviai chirurgai profesoriai Lietuvoje.

Taigi Fakultetinės chirurgijos katedros įkūrimo data laikomi 1940 metai. Fakultetinės chirurgijos katedra įsikūrė Raudonojo kryžiaus ligoninėje Laisvės alėjoje, Hospitalinės chirurgijos katedra 1940 m. iš miesto ligoninės persikėlė į naująsias Kauno klinikas Žaliakalnyje.

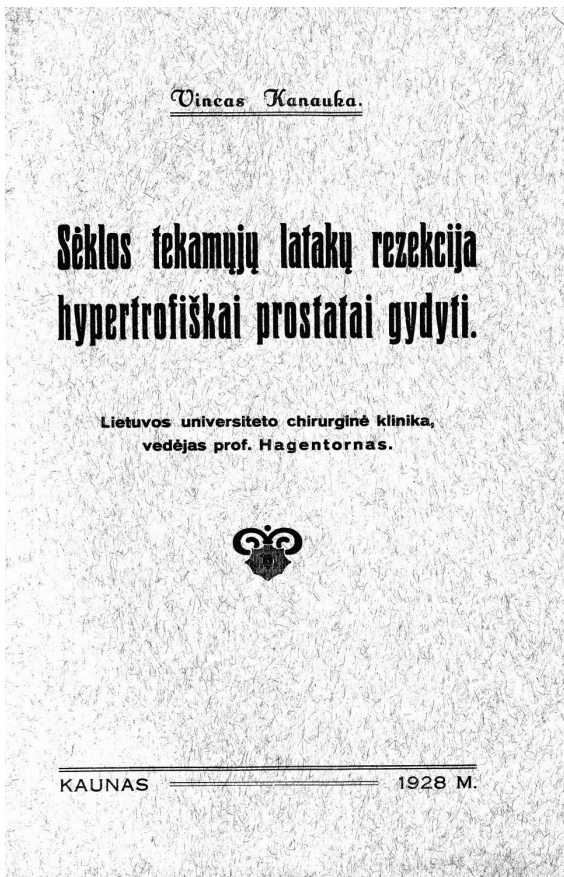
Prof. Vincas Kanauka (1893–1968) – pirmasis Fakultetinės chirurgijos katedros vedėjas. Gimė Alytaus apskrityje, Butrimiškių kaime. 1917 m. baigė Kijevo universiteto Medicinos fakultetą. Baigiantis Pirmajam pasauliniam karui, jaunas gydytojas buvo mobilizuotas ir išsiųstas į frontą, o 1918 m. grįžo į Nepriklausomą Lietuvą. V. Kanauka su ki-

2 pav. Karo lauko gydytojas chirurgas, štabo kapitonas V. Lašas. Ryga, 1917 (Iš kn. „Akademikas profesorius Vladas Lašas. Atsiminimai“, gautas knygos sudarytojo L. Lašo sutikimas)

3 pav. Hospitalinės chirurgijos klinikos vadovas Vladas Kuzma ir Fakultetinės chirurgijos klinikos vadovas Vincas Kanauka (Iš V. Kuzmaitės-Kivilšienės kn. „Gyvenimo prasmė“)

4 pav. V. Kanaukos disertacijos viršelis

tais bendraminčiais Alytaus apskrityje įkūrė apskrities savivaldybę ir ligoninę, kurioje ir pats dirbo. Vėliau V. Kanauka įstojo savanoriu į buriamą Lietuvos kariuomenę, dirbo I pėstininkų pulke, dar vėliau buvo 3-iosios divizijos gydytojas, Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino pulko gydytojas, vadovavo pulko sanitarinei daliai. V. Kanaukai teko kovoti ir su ginklu rankose. Už pasižymėjimą kaip karo gydytojas buvo apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu ir Vyčio Kryžiaus ordinu.

V. Kanauka buvo perkeltas į Kauno karo ligoninės Chirurgijos skyrių. Įgijęs majoro laipsnį, 1923 m. išėjo į atsargą ir nuo tada atsidavė chirurgo darbui – pradėjo dirbti Raudonojo Kryžiaus ligoninės Chirurgijos skyriuje.

V. Kanaukos akademinė veikla prasidėjo 1924 m., pradėjus dirbti asistentu. Medicinos daktaro laipsnis jam suteiktas 1929 m., privatdocentu išrinktas 1930 m., o profesoriaus vardas suteiktas 1940 m. 1941–1944 m. V. Kanauka buvo Medicinos fakulteto prodekanas ir Raudonojo Kryžiaus ligoninės Chirurgijos skyriaus, turinčio 100 lovų, vedėjas.

Prof. V. Kanauka buvo geras chirurgas, žinomas ne tik Kaune, bet ir visoje Lietuvoje. Kaip teigė jo buvę asistentai K. Gudaitis ir A. Stropus, turėję progos dažnai jam asistuoti, V. Kanauka operuodavęs atsargiai, operacijos lauką laikydavęs gerai matomą. Profesorius puikiai išmanė įvairias chirurgijos sritis: atlikdavo ne tik pilvo ertmės, bet ir neurochirurgines, kaulų ir sąnarių, krūtinės ląstos, skydliaukės operacijas. V. Tumasonis savo atsiminimuose rašo, kad teko dirbti asistentu pas du konkurentus: doc. V. Kanauką ir doc. V. Kuzmą. V. Kanauka buvo pragmatikas, viską darė pagal anatomijos ir chirurgijos vadovėlius. V. Kuzma buvo liberališkesnis, kūrybiškas [3].

Fakultetinės chirurgijos katedros asistentais tuo metu dirbo H. Brazaitis, V. Tumasonis, J. Šagemoga ir A. Stropus.

Prof. V. Kanauka buvo ypač vertinamas kaip pedagogas. Jo paskaitose visuomet būdavo daug klausytojų. Dėstė Topografinę anatomiją, Urologijos kursą, vėliau – Fakultetinės chirurgijos kursą. Paskaitas iliustruodavo gražiais piešiniais lentoje.

Prof. V. Kanaukos mokslinį palikimą sudaro per 20 straipsnių ir kelios dešimtys užsienio literatūros

straipsnių referatų, paskelbtų 1923–1943 metais. „Medicinos“ žurnaluose plačiai aprašyti išpūdžiai, patirti Berlyno Zauerbrucho klinikoje ir kt. 1928 m. V. Kanauka parašė daktaro disertaciją. Tai pirmoji lietuviška chirurgijos ir urologijos sričių daktaro disertacija. Jos tema – „Sėklos tekamųjų latakų rezekcija hipertrofiškai prostatai gydyti“ (žr. 4 pav.).

Kaip prisimena prof. J. Meškauskas [4], prof. V. Kanauka buvo tolerantiškas, labai teisingas, visuomet paisydavo etikos taisyklių. Doc. A. Stropus prisimena prof. V. Kanauką kaip santūrų, ambicingą, labai gerbiamą Medicinos fakultete, todėl sunkiu okupacijos laikotarpiu būtent profesorius buvo išrinktas Medicinos fakulteto prodekanu.

1944 m. prof. V. Kanauka pasitraukė į Vakarų. Visam gyvenimui palikti Lietuvą negalvojo – dr. Algirdui Stropui paliko raktą nuo savo buto ir prašė saugoti. Deja, sugrįžti į Lietuvą profesoriumi nebeteko. Jis mirė 1968 m. kovo 22 d. JAV, Niujorke.

Prof. V. Kanaukos produktyvi veikla paliko ryškų pėdsaką chirurgijos istorijoje Vytauto Didžiojo universitete, o vėliau – iševijoje. Sovietmečiu nutylėta Nepriklausomos Lietuvos chirurgijos istorija (1918–1940) plačiau apibendrinta ir publikuota tik atkūrus Lietuvos nepriklausomybę [5–8].

Algirdas Stropus (1914–2005) – Lietuvos chirurgijos ažuolas, įžymus chirurgas ir daugelio chirurgijos sričių Lietuvoje pradininkas. Gimė 1914 m. Kretingos apskrityje, Šiemulių kaime. Mokėsi Palangos, Mažeikių ir Plungės gimnazijose. Mokslas sekėsi labai gerai. Laisvalaikiu grodavo smuiku, mėgo sportuoti, dainavo mokyklos chore, dalyvavo dramos ratelyje, leido skautų laikraštį, rašė eiles, bandė parašyti nuotykių romaną. 1928–1929 m. Mažeikiuose jam teko pažinti garsųjį Žemaitijos chirurgą V. Burbą. Kaip nurodo A. Stropus [9]: „Aš juo žavėjaisi, jį stebėjau, man imponavo jo išvaizda, manieras.“ Labai gerai baigęs gimnaziją, 1932 m. A. Stropus pradeda studijas Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakultete. Jas baigęs, 1938 m. atliko tarnybą Lietuvos kariuomenėje. 1939 m. dešimt mėnesių stažavosi Telšių ligoninėje pas chirurgą L. Plechavičių (garsiojo generolo brolių). Čia gavo gerus chirurgijos pagrindus. Pasibaigus stažuotei, dr. V. Kanauka priėmė jį dirbti jaunesniu juo asistentu į savo vadovaujamą kliniką Raudonojo Kryžiaus ligoninėje. Vokiečių okupacinei valdžiai uždarius universitetą, A. Stropus dirbo chirurgu internu, budėdavo beveik kasnakt. Frontui slenkant per Lietuvą, A. Stropus ir S. Šernas liko vieninteliai chirurgai Kaune. Po karo A. Stropus dirbo buvusioje žydų ligoninėje. 1946 m. A. Stropus paskirtas chirurginio skyriaus vedėju vėl atidarytose Kauno klinikose.

A. Stropaus klinikinė veikla novatoriška ir visapusė. Anksti įvaldęs skrandžio, storosios žarnos operacijas, 1948 m., beveik vienu metu su prof. P. Norkūnu, pirmas Lietuvoje atliko transtorakalinę stemplės vėžio operaciją. Doc. A. Stropus atlikdavo galvos smegenų navikų operacijas, laminektomijas, simpatektomijas. 1948 m. sėkmingai pašalino iš širdies svetimkūnį, 1957 m. pirmas pradėjo radikaliai operuoti ligonius, sergančius stuburo tuberkuloze. Atlikdavo urologines operacijas: nefrektomijas, prostatektomijas, taip pat įvairias plastines operacijas. Ypač ryškūs A. Stropaus nuopelnai plėtojant vaikų chirurgiją. Plati vaikų chirurgijos veikla paskatino įkurti Vaikų chirurgijos poskyrį, vėliau – skyrių.

A. Stropus buvo talentingiausias V. Kanaukos mokinys, pradžioje plėtojęs mokytojo idėjas, vėliau kūręs savo chirurgijos mokyklą. Iš A. Stropaus mokėsi chirurgai, kurie vėliau tapo žinomi savo srities specialistai. Visos Akademių klinikų chirurgų kartos glaudžiai bendradarbiavo mokslinėje ir praktinėje veikloje (žr. 5 pav.). A. Stropaus talentas ir plačiai žinoma praktinė veikla bei asmeninis pavyzdys turėjo didžiulės įtakos Kauno ir visos Lietuvos chirurgijos plėtrai, jos greitai specializacijai.

1944 m. liepos mėn., praslinkus karo frontui, prasidėjo Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakulteto reorganizavimas. Atkurta Chirurgijos klinika, kuri tuo metu glaudėsi Raudonojo kryžiaus ligoninėje. Pasitraukus į Vakarų daugumai chirurgijos katedrų bendradarbių, katedrai vadovauti iš Vilniaus pakviestas doc. Č. Keturakis, o į vyr. dėstytojo pareigas paskirtas J. Jaržemskas, iki tol dirbęs Kėdainių ligoninės Chirurgijos skyriaus vedėju. Doc. Č. Keturakis dėstė Hospitalinę chirurgiją, vyr. dėstytojas J. Jaržemskas – Fakultetinės

chirurgijos kursą, vyr. dėstytojas A. Stropus – Operacinę chirurgiją, vyr. dėstytojas T. Šiurkus – Bendrąją chirurgiją. Chirurgijos klinikai, kurioje tuo metu buvo 300 lovų, vadovavo dviese: doc. Č. Keturakis ir vyr. dėstytojas J. Jaržemskas.

5 pav. Kelios chirurgų kartos. Sėdi (iš kairės): J. Karaliūnas, D. Klebanovas, J. Brėdikis, T. Šiurkus, A. Stropus, L. Klumbys. Stovi pirmoje eilėje: E. Rimša, A. Maštaras, A. Steponavičius, Č. Sinkevičius, V. Urmonas, R. Kuzmaitė, V. Zykas, A. Žindžius, V. Rusteika. Stovi antroje eilėje: V. Vaškėlis, P. Baubinas, J. Platūkis, V. Kondrackas, A. Striukaitis, S. Pranckevičius, J. Šošas. Stovi trečioje eilėje: O. Butrimas, A. Petrusis, A. Medzevičius, R. Putelis, T. Norkus, K. Jocius, D. Bumblys, A. Radavičius. (Iš asmeninio archyvo)

1945 m. rudenį doc. Č. Keturakis išvyko gyventi į Lenkiją. Dirbo Gdansko medicinos akademijoje, vadovavo Chirurgijos klinikai. Lenkijoje Č. Keturakiui suteiktas profesoriaus vardas.

Č. Keturakiui išvykus, nuo 1946 m. Fakultetinės ir hospitalinės chirurgijos klinikai vadovavo J. Jaržemskas. 1946 m. pavasarį, suremontavus Universiteto klinikas, į jas iš Raudonojo Kryžiaus perkelta Chirurgijos klinika, įsteigta 200 lovų. J. Jaržemskas taip pat dirbo Universitetinės klinikos vyriausiojo gydytojo pavaduotoju.

Raudonojo Kryžiaus ligoninėje liko Bendrosios chirurgijos klinika. Jos vadovu paskirtas T. Šiurkus.

Juozas Jaržemskas (1899–1961) gimė Liepojoje. 1928 m. baigė Kauno universitetą. 1928–1934 m. dirbo Chirurgijos klinikos asistentu pas prof. A. Hagentorną, po to 10 metų dirbo Kėdainių ligoninės chirurgijos skyriaus vedėju. Operavo daug urgentinių ligonių, taip pat darė skydliaukės, krūties, meniskų pašalinimo, skrandžio, kaulų osteosintezės operacijas. Vokiečių okupacijos metais, dirbdamas Kėdainiuose, važinėjo į Kauną skaityti paskaitų studentams.

1948 m. J. Jaržemskas apgynė disertaciją „Pieno liaukos vėžys ir vėlyvieji chirurginio gydymo rezultatai“ ir tais pačiais metais buvo išrinktas docentu. Paskelbė nemažai mokslinių darbų iš onkologijos, bendrosios ir abdominalinės chirurgijos. Jo iniciatyva Chirurgijos klinika buvo specializuota – įsteigti Pūlingos chirurgijos, Traumatologijos-ortopedijos, Neurochirurgijos ir Urologijos skyriai (žr. 2 lentelę). Vėliau J. Jaržemskas dirbo Kauno medicinos instituto prorektoriumi mokslo ir mokymo reikalams [10].

Pokario laikotarpiu Chirurgijos katedroje, kuriai vadovavo J. Jaržemskas, asistentais dirbo J. Karaliūnas, A. Stropus, J. Jocius, vėliau – V. Kleiza, L. Klumbys ir Č. Sinkevičius (žr. 6 pav.). Šie asistentai plėtojo įvairias chirurgijos šakas. A. Stropus nuo 1946 m. operuodavo ligonius, sergančius kaulų ir sąnarių tuberkuloze, daug

dėmesio skyrė vaikų chirurgijai, skydliaukės ligoms, atlikdavo sudėtingas skrandžio operacijas. J. Karaliūnas domėjosi traumatologijos ir ortopedijos bei abdominalinės chirurgijos problemomis, J. Jocius – virškinamojo trakto ir plaučių chirurginiu gydymu, L. Klumbys (vėliau – profesorius) plėtojo neurochirurgiją, tapo žymus šios srities specialistas, įkūrė Respublikinį neurochirurgijos centrą. Č. Sinkevičius daug darbavosi urologijoje.

1 lentelė. Specializuotos chirurgijos kūrimas Kaune 1941–1982 m.

Specialybė	Įkūrimo metai	Gydymo įstaiga įkūrimo metu	Vedėjas (vadovas)
Traumatologija	1941 1946	Universiteto klinikos (Vytauto pr. 59) Kauno Raudonojo Kryžiaus ligoninė	Z. Rudaitis T. Šiurkus
Vaikų chirurgija	1940 1948	Vytauto Didžiojo universiteto klinikos Kauno srities klinikinė ligoninė	V. Kuzma A. Stropus
Onkologija	1945	Kauno onkologinis dispanseris	J. Jaržemskas
Neurochirurgija	1951	Kauno srities klinikinė ligoninė	L. Klumbys
Urologija	1955	Respublikinė Kauno klinikinė ligoninė	Č. Sinkevičius
Krūtinės ląstos chirurgija	1956	Respublikinė Kauno klinikinė ligoninė	J. Jocius
Kardiochirurgija	1963	Respublikinė Kauno klinikinė ligoninė	J. Brėdikis
Proktologija	1982	Kauno m. 2-oji klinikinė ligoninė	V. Zykas

2 lentelė. Fakultetinės chirurgijos katedros urologų mokymo leidiniai, parengti 1969–1998 m.

Pavadinimas, leidimo metai	Autoriai	Leidinio pobūdis
„Prostatos adenoma (simptomatologija, diagnostika, gydymas)“, 1969	Č. Sinkevičius	Monografija
„Urologijos praktikos darbai“, 1973	Č. Sinkevičius, D. Bumblys, A. Radavičius, K. Jocius	Mokymo leidinys
„Inkstų ir šlapimo takų akmenligė“, 1973	Č. Sinkevičius, A. Radavičius	Vadovėlis
„Urologijos praktikos darbai“, 1973	Č. Sinkevičius, D. Bumblys, A. Radavičius, K. Jocius	Mokymo priemonė
„Urologinių ligų simptomatologija ir diagnostika“, 1979	Č. Sinkevičius, D. Bumblys, A. Radavičius	Vadovėlis
„Inkstų, šlapimo takų ir lytinių organų nespecifinės uždegiminės ligos“, 1981	D. Bumblys, K. Jocius, A. Radavičius, Č. Sinkevičius	Mokymo priemonė
„Inkstų ir šlapimo takų akmenligė“, 1983	A. Radavičius, D. Bumblys, Č. Sinkevičius	Mokymo ir metodinė priemonė
„Inkstų, šlapimo takų ir vyrų lytinių organų navikai“, 1984	Č. Sinkevičius, A. Radavičius, D. Bumblys	Mokymo ir metodinė priemonė
„Inkstų, šlapimo takų ir vyrų lyties organų traumos“, 1986	Č. Sinkevičius, D. Bumblys, A. Radavičius	Mokymo ir metodinė priemonė
„Simptomai ir sindromai urologijoje“, 1988	A. Radavičius	Mokomoji knyga
„Urologija“, 1989	D. Bumblys, K. Jocius, A. Lukoševičiūtė, A. Radavičius, R. Reingardienė, Č. Sinkevičius	Specialisto žinynas
„Gerybinė prostatos hiperplazija (medikamentinis gydymas)“, 1998	D. Bumblys, K. Jocius, A. Radavičius	Metodinis leidinys

Chirurgijos klinikoje tuo metu taip pat dirbo nemažai jaunų gydytojų: J. Braknys, N. Gediminaitė, E. Zai-kinas, R. Ivaškevičius ir kt.

Mirus doc. J. Jaržemskui, Fakultetinės chirurgijos katedrai ėmė vadovauti jo mokinys ir bendradarbis Kėdainių ligoninėje – Jurgis Karaliūnas.

6 pav. J. Jaržemskas su Chirurgijos katedros ir klinikos bendradarbiais. Sėdi (iš kairės): V. Kleiza, A. Stropus, J. Jaržemskas, P. Jašinskas, J. Jocius, A. Smailys. Stovi: J. Gradauskas, M. Bertašius, J. Karaliūnas, A. Maštaras, V. Tamošiūnas, L. Klumbys, R. Ivaškevičius, Č. Sinkevičius. (Iš asmeninio archyvo)

Jurgis Karaliūnas (1920–1982). Docentas, chirurgas ir traumatologas, pedagogas, palikęs ryškų pėdsaką Lietuvos chirurgijoje. Tai įvairiaspalvė sudėtingos lemties asmenybė, labai humaniškas ir geranoriškas gydytojas ir žmogus.

J. Karaliūnas gimė 1920 m. Simferopolio mieste. Tais pačiais metais šeima grįžo į Lietuvą. 1938 m. J. Karaliūnas baigė Kauno „Aušros“ berniukų gimnaziją ir pradėjo studijas VDU Medicinos fakultete. Mokslus baigė 1943 m., įgijo medicinos gydytojo išsilavinimą. Deja, šio diplomo sovietinės okupacijos metais, matyt, nepakako, nes, priimtas dirbti į VDU Medicinos fakultetą, J. Karaliūnas 1947 m. rugsėjo 12 d. rašė dekanui prašymą, kad pasižada išlaikyti visus būtinus egzaminus ir taip įteisinti savo diplomą, gautą 1943 metais. Tik 1949 m. J. Karaliūnui suteikta gydytojo kvalifikacija. Baigęs universitetą, J. Karaliūnas pradėjo dirbti Kėdainių apskrities ligoninėje. Tuo metu ligoninės direktoriumi ir Chirurgijos skyriaus vedėju dirbo patyręs chirurgas J. Jaržemskas. Šių chirurgų – mokytojo ir mokinio – pažintis ir vaisingas bendradarbiavimas tęsėsi iki doc. J. Jaržemsko mirties. Persiritus per Lietuvą karo fronto bangai, J. Karaliūnas grįžo į Kėdainių apskrities ligoninę. 1947 m. pradėjo dirbti Medicinos fakulteto Chirurgijos katedros asistentu. J. Karaliūnas pasirinko traumatologijos specialybę, tapo traumatologas konsultantas. Turėdamas tokius patyrusius chirurgus mokytojus, kaip J. Jaržemską, A. Stropų ir kt., J. Karaliūnas vis geriau perėmė chirurgijos praktiką ir tapo patyręs chirurgas. Būdamas smalsus, J. Karaliūnas aktyviai įsitraukė į mokslinį darbą ir 1957 m. Kaune apgynė kandidato (dr.) disertaciją „Raktikaulio lūžių operacinis gydymas intrameduliariniu štiftavimu metaline vinimi“. Jis parašė 29 mokslinius straipsnius (daugiausia ortopedijos srities), dalis šių straipsnių liko rankraščiai.

Doc. J. Karaliūnas buvo patyręs pedagogas. Skaitė Traumatologijos kursą, o nuo 1961 m. – ir Fakultetinės chirurgijos kursą.

Vadovaujant doc. J. Karaliūnui, Fakultetinės chirurgijos katedroje dirbo chirurgai: A. Maštaras, V. Zykas, A. Striukaitis, J. Babravičius, A. Adukauskas, R. Žebrauskas, urologai: Č. Sinkevičius, D. Bumblys, K. Jocius ir A. Radavičius.

3 lentelė. Fakultetinės chirurgijos katedros chirurgų mokymo leidiniai, parengti 1976–1999 m.

Pavadinimas, leidimo metai	Autoriai	Apimtis
„Chirurginių ligų kursas stomatologams“, 1976	A. Radavičius, V. Zykas, A. Striukaitis, J. Babravičius	174 p.
„Ūminis pankreatitas“, 1978	V. Zykas, J. Babravičius, A. Striukaitis, A. Adukauskas, A. Maštaras	38 p.
„Ūminis ir lėtinis apendicitas“, 1980	V. Zykas, J. Babravičius, A. Striukaitis, A. Adukauskas, A. Maštaras	102 p.
„Fakultetinės chirurgijos praktikos darbai (ūminės chirurginės pilvo ertmės ligos)“, 1981	V. Zykas, J. Babravičius, A. Striukaitis, A. Adukauskas, A. Maštaras	93 p.
„Ūminis cholecistitas“, 1983	V. Zykas, A. Adukauskas, J. Babravičius, A. Striukaitis	52 p.
„Ūminis žarnų nepraeinamumas“, 1984	V. Zykas, A. Striukaitis, A. Adukauskas, J. Babravičius	39 p.
„Ūminis peritonitas“, 1986	V. Zykas, J. Babravičius, A. Adukauskas, A. Striukaitis	61 p.
„Istrigusė išvarža“, 1994	V. Zykas, J. Babravičius	39 p.
„Gastroduodeniniai kraujavimai“, 1994	A. Striukaitis, G. Barauskas	40 p.
„Prakiurusios skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opos“, 1994	J. Babravičius	25 p.
„Stomos ir jų priežiūra. Kolostomos“, 1998	V. Zykas, Ž. Saladžinskas, A. Tamelis, D. Pavalkis, R. Šiužda	21 p.
„Storosios žarnos chirurginės ligos“ (vadovėlis), 1999	V. Zykas, D. Pavalkis. Bendradarbiavo: Ž. Saladžinskas, A. Tamelis	264 p.

1971 m. katedros bendradarbius pasiekė žinia, jog Kauno medicinos instituto (KMI) rektoratas numato Fakultetinės chirurgijos katedrą iš Kauno klinikų perkelti į Kauno 2-ąją klinikinę ligoninę. Šio sprendimo motyvai nebuvo paaiškinti katedros nariams, nesiteirauta jų nuomonės. Kaip rašo prof. J. Danys, Fakultetinės chirurgijos ir Fakultetinės terapijos katedras iškėlus į 2-ąją ligoninę, neturint reikiamos mokslo bazės, sužlugo katedrų mokslo darbai. Buvo padaryta žala medicinos mokslui ir sveikatos priežiūrai [11]. 2-oji klinikinė ligoninė tuo metu buvo neparengta nei mokyti studentus, nei mokslinei veiklai, nei profesiniam tobulėjimui.

J. Karaliūnas katedrai vadovavo iki 1972 m. Tais metais ministras V. Kleiza pakvietė jį į Vilnių dirbti SAM vyriausiuoju chirurgu.

1978 m. J. Karaliūnas grįžo į Kauną, iki pensijos dirbo chirurgijos dėstytoju Kauno P. Mažylio medicinos mokykloje. Mirė 1982 m. birželio 20 d. [12].

Jonas Platūkis. Gimė 1929 m. Alytuje. Chirurgas, pedagogas, docentas, partinis veikėjas. 1952 m. baigė Kauno medicinos institutą (KMI), 1955–1961 m. dirbo Kauno 3-iosios ligoninės vyriausiuoju gydytoju. Nuo 1961 m. dėstė chirurgiją KMI. Apgynė disertaciją „Chirurginių ligonių bendro sulfhidrilinių grupių, kraujo baltymų ir sulfhidrilinio koeficiento kitimai“. 1972–1974 m. m. J. Platūkis buvo Fakultetinės chirurgijos katedros vedėjas, nuo 1980 m. iki 1989 m. – Sveikatos apsaugos ministras. Parašė per 80 straipsnių apie neatidėliotiną chirurginę pagalbą, profilaktikos ir dispanserizacijos metodologiją, mokslo, mokymo ir gydymo centrų raidą Lietuvoje. Rašė medicinos etikos ir deontologijos klausimais.

Vytautas Zykas. Profesorius, habilituotas daktaras, abdominalinis chirurgas, koloproktologas. 1974 m. išrinktas Fakultetinės chirurgijos katedros ir klinikos (vėliau – II chirurgijos klinikos) vadovu. Vadovavo (be pertraukos) 24 metus.

V. Zykas gimė 1930 m. liepos 5 d. Šaukėnų miestelyje, Kelmės rajone. Mokėsi Šiaulių berniukų gimnazijoje. 1948 m., šeimai pavykus išvengti tremties, išvyko į Kauną, mokėsi ir baigė Kauno 9-ąją (dabar – Jėzuitų) gimnaziją ir įstojo į Kauno universiteto Medicinos fakultetą. Baigęs studijas ir chirurgijos subordinatūrą, buvo paskirtas dirbti chirurgu Rietavo rajono ligoninėje. Šioje ligoninėje dirbo Chirurgijos skyriaus vedėju ir ligoninės vyr. gydytoju. 1958 m. įstojo į KMI aspirantūrą, kurią baigęs, 1961 m. priimtas dirbti asistentu į KMI Fakultetinės chirurgijos katedrą. 1964 m. apgynė medicinos mokslų kandidato (dabar – daktaro) disertaciją.

V. Zykas chirurgijos praktikos mokėsi iš to meto žymių chirurgų: doc. J. Jaržemsko, doc. J. Karaliūno, doc. A. Stropaus ir ypač iš Chirurgijos skyriaus vedėjo, talentingo chirurgo J. Braknio.

1968 m. V. Zykui suteikiamas docento vardas. 1985 m. Maskvos P. A. Gerceno onkologijos mokslinių tyrimų institute jis apgina daktaro (habil. dr.) disertaciją „Diagnostikos ir prognozavimo sistema chirurginiu ir kombinuotu būdu gydant sergančiuosius tiesiosios žarnos vėžiu“. Darbo konsultantas – išžymus chirurgas I. B. Rozanovas. Tai buvo pirmoji habilituoto daktaro disertacija, nagrinėjanti bendrosios chirurgijos ir onkologijos problemas, parengta Kauno medicinos institute.

1988 m. V. Zykui suteiktas profesoriaus vardas. 1994–1998 m. profesorius buvo neetatinis vyriausiasis Sveikatos ministerijos chirurgas ir proktologas.

Vienas ir su bendraautoriais V. Zykas paskelbė per 230 publikacijų Lietuvoje ir užsienyje. Fakultetinės chirurgijos katedroje ir klinikoje (vėliau – II chirurgijos klinikoje) dirbo iki 1998 m. Visą laiką domėjosi Lietuvos istorija, gilinosi į Lietuvos chirurgijos istoriją, rūpinosi išsaugoti savo mokytojų ir bendradarbių atminimą. Nuo studijų laikų daugelį metų dainavo KMI vyrų vokaliniam oktete „Kolegos“.

Fakultetinės chirurgijos katedroje studentai IV kurse buvo mokomi apie dažniausias (klasikines) chirurgines ligas (pvz., apie apendicitą, kraujuojančią skrandžio opą, įstrigusią išvaržą ir kt.). Mokymo principas – nuoseklus akademinis mokymas, pradedant ligos apibrėžimu, baigiant prognoze ir profilaktika, labiausiai akcentuojant klinikinį paciento ištyrimą. Buvo sutarta, kad Fakultetinės chirurgijos katedroje bus mokoma apie abdominalinės chirurgijos, skyd liaukės, krūties ir kojų venų chirurgines ligas. Taip pat buvo dėstoma urologija.

7 pav. Fakultetinės chirurgijos katedra 1984 m. Sėdi (iš kairės): Č. Sinkevičius, V. Zykas, A. Maštaras. Stovi: A. Radavičius, A. Adukauskas, D. Bumblys, J. Babravičius, A. Striukaitis. (Iš asmeninio archyvo)

Perkėlus katedrą į 2-ąją klinikinę ligoninę, prioritetas buvo rengti mokymo ir metodinę medžiagą, vaizdu- mo priemonės ir mokymo leidinius, kurių lietuvių kalba stokota. Mokymo leidinius rengė katedros urologai: Č. Sinkevičius, D. Bumblys, A. Radavičius (žr. 2 lentelę), chirurgai: V. Zykas, A. Adukauskas, J. Babravičius, A. Maštaras, A. Striukaitis (žr. 7 pav.). Atskirais leidiniais išleistas visų ūminių pilvo chirurginių ligų kursas (žr. 3 lentelę). 1999 m. išleistas proktologijos vadovėlis „Storosios žarnos chirurginės ligos“. Vadovėlio au- toriai: V. Zykas, D. Pavalkis, bendradarbiavo Ž. Saladžinskas ir A. Tamelis. Mokomoji literatūra, atsakingas paskaitų skaitymas, studentų teorinio ir praktinio mokymo kokybė visą laiką išliko katedros darbo prioritetu.

1982 m. Fakultetinės chirurgijos katedra pavadinta II chirurgijos katedra, o 1992 m., šią katedrą sujungus su Kauno miesto 2-osios klinikinės ligoninės stacionaro ir poliklinikos chirurgijos skyriais, ji tapo II chirur- gijos klinika.

Bėgant laikui, keitėsi ne tik katedros pavadinimas, bet ir bendradarbiai. 1984–1988 m. į kliniką dirbti asistentais, aspirantais ar stažuotojais pakviesti D. Venskutonis, D. Pavalkis, G. Barauskas, A. Tamelis, Ž. Sa- ladžinskas, R. Šiugžda (žr. 8 pav.). Šis laikotarpis išsiskiria intensyvia moksline veikla, buvo bendradarbiau- jama su to meto chirurgijos ir proktologijos korifėjais Maskvoje, užmezgami pirmieji ryšiai su Europos šalių chirurgijos ir proktologijos klinikomis. Pasirinktos dvi mokslinio darbo temų kryptys: biliopankreatinių ir koloproktologinių ligų. Intensyvus ir nuoseklus darbas davė rezultatų. 1990–1995 m., prof. V. Zyku vadov- aujant, parengtos ir apgintos šešios disertacijos (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Daktaro disertacijos, parengtos II chirurgijos katedroje ir klinikoje Kaune 1990–1995 m. (mokslinis vado- vas – prof. V. Zykas)

Autorius	Tema	Gynimo metai
Dainius Pavalkis	„Ligonių su dvinagėmis ir kraštinėmis kolostomomis chirurginė reabilitacija“	1990
Donatas Venskutonis	„Enterinis zondinis maitinimas ir tulžies reinfuzija kasos chirurgi- joje“	1992
Jonas Andriuskevičius	„Tulžies akmenligės diagnostikos ir chirurginio gydymo algoritmai“	1993
Giedrius Barauskas	„Nepatenkinamų rezultatų priežastys po tulžies pūslės drenavimo operacijų be tulžies pūslės pašalinimo nevėžinių hepatopankreatinių ligų atvejais“	1994
Žilvinas Saladžinskas	„Išangės sutraukiamųjų raumenų ir distalinės tiesiosios žarnos dalies motorikos nepakankamumo priežastys, diagnostika ir gydymas“	1994
Algimantas Tamelis	„Išangės anatominių struktūrų pokyčių reikšmė hemorojaus gydy- mu“	1995

Kita labai svarbi Fakultetinės chirurgijos katedros (vėliau – ir klinikos) veiklos kryptis susijusi su chirurgijos atskiros specialybės – koloproktologijos – mokslo ir praktikos kūrimu, organizavimu ir tobulinimu. Sukaupus šios srities praktinės (1982 m. Kauno 2-ojoje klinikinėje ligoninėje atidarytas pirmasis Lietuvoje Proktologijos poskyris) ir mokslinės patirties, Lietuvoje susibūrė nemažas kvalifikuotų proktologų būrys, kurio branduolys buvo II chirurgijos katedroje. Minėtini: prof. V. Zykas, A. Tamelis, Ž. Saladžinskas, R. Šiugžda, D. Pavalkis, P. Janauskas.

1991 m. Kaune įkurta Lietuvos proktologų draugija. Pirmuoju šios draugijos prezidentu išrinktas prof. V. Zykas. Draugija reguliariai rengė koloproktologų suvažiavimus ir kitus renginius, kuriuose savo darbus pristatė Lietuvos specialistai ir daug kviestų svečių iš kitų šalių.

1994 m. Kauno 2-ojoje klinikinėje ligoninėje įsteigtas Respublikinis koloproktologijos centras. Vadovu patvirtintas V. Zykas. Jam vadovaujant, Lietuvoje pradėtos atlikti naujos operacijos: 1994 m. atliktos pirmo-

sios Lietuvoje ypač sudėtingos koloproktotomijos su „ileopauč“ analine jungtimi, plačiai pradėti naudoti ir išpopuliarinti siuvimo aparatai proktologijoje ir abdominalinėje chirurgijoje. Detaliau Lietuvos proktologijos istorija ir veikla nušviesta 2013 m. žurnale „Lietuvos chirurgija“ [13].

Nuo 1995 m., vykdant chirurgijos klinikų ir katedrų reorganizaciją, klinika mažėjo. Klinikoje parengti mokslo daktarai išėjo į I chirurgijos kliniką, įsikūrusią Kauno klinikose: 1995 m. – D. Pavalkis, 1996 m. – G. Barauskas, 1998 m. – A. Tamelis ir Ž. Saladžinskas. Visi jie tapo puikūs chirurgai, profesoriai, įvairiais savo profesinės veiklos laikotarpiais užėmė vadovaujančias pozicijas klinikinėje, akademinėje ir organizacinėje veikloje.

1998 m. II chirurgijos klinika buvo sujungta su Bendrosios chirurgijos katedra (iki tol rezidavusia 3-iojoje klinikinėje ligoninėje) ir įkurta nauja Bendrosios chirurgijos klinika, kurios vadovu paskirtas doc. D. Venskutonis.

Donatas Venskutonis. Profesorius, koloproktologas, LSMU Bendrosios chirurgijos klinikos vadovas. Gimė 1957 metais. 1981 m. baigė KMI Gydomąjį fakultetą. II chirurgijos katedroje pradėjo dirbti 1986 metais. 1992 m. apgynė daktaro disertaciją „Enterinis zondinis maitinimas ir tulžies reinfuzija kasos chirurgijoje“, 1994 m. jam suteiktas docento vardas. D. Venskutonis yra kasos chirurgijos pradininkas klinikoje, vienas iš šiuolaikinio dirbtinio maitinimo chirurgijoje pradininkų Lietuvoje.

8 pav. Fakultetinės chirurgijos katedros chirurgai 1990 m. Sėdi (iš kairės): D. Venskutonis, V. Zykas, J. Babravičius. Stovi: R. Šiugžda, A. Tamelis, Ž. Saladžinskas. (Iš asmeninio archyvo)

Trumpai paminėsime anapilin išėjusius Fakultetinės chirurgijos katedros ir klinikos (vėliau – II chirurgijos klinikos) bendradarbius ir brangius bičiulius.

Juozas Babravičius (1931–2016). Docentas, chirurgas. 1955 m. baigė KMI. Nuo 1967 m. buvo Fakultetinės chirurgijos katedros asistentas. 1967 m. apgynė medicinos mokslų kandidato disertaciją „Atokieji ekstrapleuralinio pneumotorakso ir oleotorakso rezultatai ligonių su kaverninėmis plaučių tuberkuliozės formomis gydyme“. 1977 m. jam suteiktas docento vardas.

J. Babravičius paskelbė daugiau negu šimtą publikacijų ūminio kasos uždegimo, tulžinės akmenligės ir kt. klausimais. Skaitė Chirurginių ligų kurso paskaitas Medicinos fakulteto studentams. Dirbo iki 2000 metų.

J. Babravičius buvo intelektualus žmogus, gerai išmanė literatūrą, tapybą. Buvo baigęs J. Gruodžio muzikos mokyklą Kaune, grojo fortepijonu. Nuo pat medicinos studijų pradžios jis vadovavo KMI vyrų vokaliniam

oktetui. J. Babravičius parašė knygą apie savo tėvą, garsų operos solistą tenorą („Dainininko Juozo Babravičiaus odisėja“).

Antanas Striukaitis (1934–1995). Docentas, chirurgas. 1958 m. baigė KMI Gydomąjį fakultetą. Nuo 1963 m. – Fakultetinės chirurgijos katedros asistentas. 1971 m. apgynė med. kand. (dr.) disertaciją „Vartinės kraujotakos tyrimas radiojodu gastroduodeninių kraujavimų diferencinės diagnostikos priemonių komplekse“. 1974 m. jam suteiktas docento vardas, 1991 m. – aukščiausia chirurgo kvalifikacija. Ilgus metus skaitė Chirurginių ligų kursą Stomatologijos fakulteto studentams.

A. Striukaitis buvo ištikimas Kauno „Žalgirio“ krepšinio komandos sirgalius. 1951–1954 m. jis buvo Lietuvos jaunių krepšinio rinktinės narys ir jos kapitonas.

Algirdas Adukauskas (1926–2017). Aukščiausios kvalifikacinės kategorijos chirurgas. Gimė 1926 metais. 1952 m. baigė KMI Gydomąjį fakultetą. 1962 m. pradėjo dirbti KMI Hospitalinės chirurgijos katedroje, o nuo 1967 m. iki 1986 m. dirbo Fakultetinės chirurgijos katedroje. 1986–1998 m. – II KKL Chirurgijos skyriaus vedėjas.

Buvo labai darbštus ir nuoširdus, mėgstamas ir gerbiamas gydytojų, slaugytojų ir studentų. Laisvalaikiu profesionaliai puoselėjo savo sodą.

Adolfas Maštaras (1920–1991). Chirurgas. 1948 m. baigė Kauno universiteto Medicinos fakultetą. 1949 m. pradėjo dirbti Fakultetinės ir hospitalinės chirurgijos katedros asistentu. 1950–1952 m. dirbo Respublikinės Kauno klinikinės ligoninės vyr. gydytojo pavaduotoju gydymo reikalams. 1952–1953 m. – Šiaulių srities ligoninės vyriausiasis gydytojas. Vėliau (iki 1980 m.) dirbo KMI Fakultetinės chirurgijos katedros asistentu.

A. Maštaras buvo labai patyręs, aukštos kvalifikacijos chirurgas, daugelio straipsnių ir mokslinių leidinių bendraautoris. Buvo ramaus, išlaikyto būdo, tėviškai rūpinosi studentais praktikų, kurioms vadovavo, metu.

A. Maštaro žmona doc. Nijolė Dariūtė-Maštarienė buvo lakūno Dariaus dukra, todėl Maštaras kolegoms pasakodavo apie tuo metu nutylėtas tikrąsias Dariaus ir Girėno žūties aplinkybes.

Česlovas Sinkevičius (1921–1987). Docentas, urologas. 1945 m. baigė Kauno universiteto Medicinos fakultetą. Nuo 1947 m. pradėjo dirbti Fakultetinės chirurgijos klinikoje. 1959 m. apgynė med. kand. disertaciją (dr.) „Retropubinė prostatos adenomektomija“. 1963 m. jam suteiktas docento vardas. 1963–1965 m. laikinai paskirtas eiti Fakultetinės chirurgijos katedros vedėjo pareigas.

Doc. Č. Sinkevičius – pirmasis Kauno universiteto klinikose įkurto Urologijos skyriaus vedėjas. Nuo 1965 m. iki mirties buvo Lietuvos urologų draugijos pirmininkas. Pirmasis KMI urologijos kurso vadovas. Parašė keletą knygų ir vadovėlių urologijos klausimais.

Donatas Bumblys (1934–2016). Docentas, aukščiausios kvalifikacijos urologas. 1958 m. baigė KMI. Dirbo Fakultetinės chirurgijos katedros ordinatoriumi, aspirantu, asistentu. 1966 m. apgynė med. kand. (dr.) disertaciją „Inkstų akmenligės chirurginio ir pooperacinio kurortinio gydymo rezultatai“. 1971 m. jam suteiktas docento vardas. 1972–1983 m. ir 1985–1999 m. buvo Medicinos fakulteto prodekanas. 1987–1992 m. – Urologijos kurso vadovas.

D. Bumblys paskelbė apie 120 publikacijų įvairia urologine tematika, sudarė specialisto žinyną „Urologija“. Išsiskyrė gebėjimu bendrauti su kolegomis, draugais, studentais. Visada buvo geros nuotaikos, optimistas, turėjo gerą humoro jausmą. Dainavo KMI vyrų oktete „Kolegos“.

Antanas Radavičius (1929–2017). Docentas, urologas. 1954 m. baigė KMI. 1965 m. pradėjo dirbti KMI Bendrosios chirurgijos katedroje asistentu, nuo 1971 m. dirbo Fakultetinės chirurgijos katedroje. 1972 m. apgynė medicinos med. kand. (dr.) disertaciją „Kai kurie inkstų akmenligės epidemiologinio tyrimo Kauno mieste aspektai“. 1977 m. jam suteiktas docento vardas.

Nuo 1987 m. A. Radavičius buvo Lietuvos urologų mokslinės draugijos pirmininkas. Buvo novatoriškas, įdiegė naujų operacijos būdų.

Literatūra

1. Lašas V. Aukštosios medicinos mokyklos kūrimasis ir vystymasis Kaune. In: Aukštosios mokyklos kūrimasis ir vystymasis Kaune. Vilnius: Mintis, 1967, p. 45–62.
2. Akademikas profesorius Vladas Lašas. Atsiminimai / Sudaryt. Liudvikas Lašas. Kaunas: Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Leidybos namai, 2016.
3. Kuzmaitė-Kivilšienė V. Gyvenimo prasmė. Biografinė apybraiža apie chirurgą Vladą Kuzmą. Kaunas: Kauno medicinos universiteto Spaudos ir leidybos centro leidykla, 2002.
4. Meškauskas J. Įvado į chirurgiją ir operacinės chirurgijos katedra. Chirurginė katedra ir klinika. In: Lietuvos medicinos istorija. Čikaga, 1987, p. 167–174.
5. Brėdikis J., Vaškėlis V., Zykas V., Šošas J. Chirurgijos raida Kauno Vytauto Didžiojo universitete (1922–1950). Mokslas ir gyvenimas 1992; 2: 14–15.
6. Zykas V., Babravičius J. Vienas lietuviškosios chirurgijos pradininkų. Medicina 1994; 30(1): 46–49.
7. Aukštosios medicinos studijos ir mokslas Kaune. Kaunas: Kauno medicinos akademija, 1997.
8. Zykas V. Chirurgai ir akademinės chirurgijos raida Kaune 1919–1940 metais. Lietuvos chirurgija 2014, 13(3): 204–214. <https://doi.org/10.15388/lietchirur.2014.3.3891>
9. Lukoševičius L. Lietuvos chirurgijos ažuolas. Kauno diena 1995 sausio 10 d.; 7: 18.
10. Zykas V., Babravičius J. Chirurgas, mokslininkas, organizatorius. Medicina 1999; 35(7): 721–724.
11. Danys J. Gydytojo užrašai. Kaunas: Kauno medicinos universitetas, 1999.
12. Zykas V. Docentui Jurgiui Karaliūnui – chirurgui ir traumatologui būtų sukakę 80 metų... Medicina 2000; 36(4): 328–331.
13. Zykas V. Proktologijos raida Lietuvoje. Lietuvos chirurgija 2013, 12(4): 249–256. <https://doi.org/10.15388/lietchirur.2013.4.2837>